

JOVENÍVOLA

Juny 1957

Dos anys de JOVENÍVOLA que commemorem en la regularitat, i que marquen un camí d'evolució, de canvi i de constància, sense sortir del pla traçat en un principi, són els antecedents d'aquest segon extraordinari, amb un ressò de l'adhesió de fora, amb firmes que agraïm i que corroboren d'una manera justament eloqüent els nostres afanys, més o menys difícils, més o menys vacil·lants, més o menys segurs.

LA LLAR ESPIRITUAL

Ara fa un any, corresponent a la vostra petició, us deia com m'era plaent constatar tot el que podia aconseguir-se a través d'aquesta JOVENÍVOLA. Avui, passats dos anys del seu naixement, ja puc ésser una mica més concret, i, al mateix temps, una mica més ambiciós.

Per a mi JOVENÍVOLA ha estat la confirmació de tot el que tan sovint hem dit, allò que podia semblar una frase més o menys de circumstàncies, respon a una realitat possible. I és que l'Orfeó Català representa per als seus cantaires, o quan menys pot representar per als seus cantaires, una autèntica llar espiritual, on trobar, no solament l'esplai de la cançó, amb l'agredolç de l'esforç en l'assaig fatigós, sinó aquella altra mena d'esplai que naixent de la comunitat de gustos i de sentiments, quan es consolida, és garantia segura d'una obra fecunda i perdurable.

Perquè JOVENÍVOLA, potser sense adonar-se'n, "en una constant metamorfosi que ens fa entreveure pressentiments de camins nous...." a poc a poc, pacientment, com es van fent totes les coses sòlides, enforteix els lligams que la cançó ha creat entre els cantaires, amb aquell to més íntim i, per tant, més fort que l'amistat ordena, com és la coincidència, no sols de sentiments, sinó d'apreciacions en aquelles coses que alimenten l'esperit i que són penyora que la "metamorfosi" es produirà per camins de vida i de plenitud.

Viure, ho repetia jo mateix ara fa un any, és tot el contrari de l'estancament; és "el constantment renovar-se"..., però mantenint el to del primer dia, que assenyala el perquè de la pròpia vida. Si prescindim d'aquest to que és el que ens fou "ser"..., si reneguéssim de la nostra vida cauríem en la corrupció, i la fi de la nostra obra, perduda l'eficàcia, seria pròxima, perquè la corrupció és la mort. Per això, cal organitzar-se i eixamplar la base de l'organització a to amb les noves ambicions. Però, quan més s'eixampli més cal mantenir viu el sentit del que fou la vida, l'arrel de l'arbre, perquè així

quan sembli que les branques s'esmortueixen i colltortes s'assequen, continuarem en el mateix esforç vivificant, que si l'arrel és fonda, la soca té el poder de vivificar i treure nous rebrots amb el mateix sentit, perquè ella manté pures les essències primeres, i si, sense elles, res pot vivificar-se, a través d'elles tot pot renovar-se, i de fet constantment es renova. És el mateix sentit de la vida, com una nova naixença, continuada al pas dels temps, com una constant joventut, que cerca en un afany insatisfet aquell equilibri, aquella mona de pau de l'ànima, que no és la quietud sense intenció sinó l'harmonia; i encara que l'harmonia, -no ens fem il·lusions-, no l'obtindrem mai, tindrem la sensació d'estar sempre a punt d'obtenir-la, amb una constant esperança, que és, al capdavall, la que manté viu el foc sagrat de la creació possible.

Per això cal lluitar, lluitar cercant el goig íntim, i saber que és precisament en la mateixa lluita on trobarem aquest goig, com l'artista que gusta el deliri en el moment de fer la seva obra.

La perfecció i la felicitat no són coses d'aquest món. El que així ho cregui, perquè en certes circumstàncies la vida del món li ha ofert resplendors que li han semblat divines, o llums inefables, passat el moment de l'enlluernament, insatisfet i davant la certesa d'aquesta insatisfacció, corre el risc de desesperar-se, perquè esperant-ho tot d'aquells instants de llum, no haurà finalment trobat altra cosa que la fosca total sense esperança.

Cal lluitar, doncs, i cal lluitar apassionadament amb consciència i amb contenció, serenament, que així com la serenitat sense passió és ineficaç i estèril, la passió desbordada destrueix i anihila.

Si anem per aquest camí la "metamorfosi" tindrà una meravellosa eficàcia. Vosaltres haureu ajudat a constituir aquesta llar espiritual i ella, a la vegada, complirà els seus objectius. I la força d'expansió de la idea, que depèn de la força de convicció i de la capacitat de sacrifici dels seus apòstols, serà incalculable.

FÉLIX MILLET I MARISTANY

- - - - -

Un any més de JOVENÍVOLA vol dir que els ideals dels cantaires de l'Orfeó Català no moren. Que sempre es mantinguin i que JOVENÍVOLA pugui ser-ne per molts anys una fefaent confirmació!

LLUÍS MARIA MILLET

L' H O R A N O V A

Més de seixanta anys d'actuació constant i intensa són per a l'Orfeó Català una credencial prou forta - en l'esperit i en el temps - perquè els més entrats en anys puguem considerar-la en perspectiva, i manifestar, conseqüentment, el nostre criteri i el nostre sentiment sobre l'hora actual amb el més gran desig de servir-la.

Jo veig en l'Orfeó, molt clars i diferents, dos períodes que es dibuixen i separen cada dia més: Des de la seva fundació fins a 1936, l'Orfeó creat i conduït per homes benemèrits que saberen recollir el sentit de l'obra, va viure en un ambient totalment propici i fins diríem fàcil: La seva qualitat musical era indubtable, però no li era una exigència; l'Orfeó era una llavor bona sembrada en terra rica que en germinar absorbia constantment l'oxigen del seu voltant i el transformava en realitat musical. Mans providencials com vingudes del cel - però molt aferrades a la terra - en tenien tota la cura que calia i més... Tota llur preocupació era conduir, aprofitar, adreçar i esponar tots els elements favorables que tenien al seu voltant. L'Orfeó, i moltes altres entitats i activitats culturals, literàries, artístiques, musicals, etc., eren part integrant d'un moviment molt més gran, i les veïem ara gairebé com una resultant d'aquell moment: conseqüència o resultant prodigiosa, admirable, perquè trobaren esperits immillorables com a conductors. Ben altre hauria pogut ésser el resultat si Catalunya no hagués tingut, en l'inici d'aquest segle i en les darreries del passat, aquells homes que vinculats a actuacions diverses, però sempre coincidents, portaven el moviment espiritual del catalanisme. Podrà discutir-se sempre si el concepte no és reversible i afirmar que les manifestacions espirituals, literàries, artístiques, etc... d'aquells quaranta anys, van ésser la causa i no la conseqüència d'aquell moviment històric, si no van ésser ells qui van fer les circumstàncies, i no les circumstàncies a ells. En història les causes i les resultants o conseqüències es veuen gairebé sempre tan plegades, degut a la perspectiva del temps, que sovint es confonen i poden sempre discutir-se. Però als nostres ulls actuals, o almenys als seus, us haig de confessar que el moviment espiritual català apareix fortíssimament lligat a un clima d'una sèrie de circumstàncies d'ordre històric, polític, internacional i econòmic, que li donaren vida i força; diguem, procurant ser intermitjos en una hipotètica discussió, que si el moviment cultural no fou la conseqüència tampoc en seria l'única causa: diguem, en definitiva, que era una integració de l'esperit, que significava la gran conjuntura històrica.

Avui cal reconèixer que les circumstàncies del segon període són totalment diverses. L'Orfeó té, i si Déu vol continuarà tenint, un sentit i una força diferents, i la seva actuació també és altra, encara que s'orienti sempre cap al mateix propòsit inicial. No es mou en les circumstàncies propícies d'antany, ni hi ha fets paral·lels al seu costat que l'emparin. Manca el clima i l'oxigen de llavors, i per tant les fonts d'on ara s'alimenta són distintes. El que era fàcil s'ha tornat difícil; l'elogi constant o àdhuc l'adulació incontrolada s'han tornat exigència condicionada; aquell contacte de colzes que creava un sobreentès general - que tot ho trobava bé i justificat - o callava indulgentment les deficiències, s'ha substituït per un encasellat on ja és prou si tothom ocupa el lloc que li correspon segons els propis mèrits. Sols s'aguanta el que té vida pròpia i no fictícia. En el nostre cas, l'exigència artística, (prescindint de sentimentalismes i d'antecedents històrics, filla pel contrari de l'apremiositat de l'avui, de l'esperit constant de superació musical, de la necessitat d'aquesta superació) és el motiu de la vida d'avui. És l'hora de saber

reconèixer i desllindar el que realment pertany al passat i el que pertany a l'avui, de valorar exactament el que convé invocar de l'ahir com element de l'hora d'ara i del que cal respectar -- per a no especular -- ni sobrevalorar d'aquell passat. És el moment de reconèixer que l'hora messiànica ha passat i que és una hora nova més difícil, més exigent, però també més provident i prometedora.

Si sabem ben bé aquestes dues etapes, comprendrem més clarament la significació que els socis més joves han de tenir dintre l'actual Orfeó Català. Comprendrem que, en certa manera, no coincideixen els punts de vista dels que són fills de l'hora anterior i dels que són fills de l'hora d'ara. Això, a més d'elogi, és un signe molt venturós del qual podem felicitar-nos. Noves exigències de la direcció artística, desplaçaments, estudis, viatges i coneixement de les modalitats actuals d'entitats paral·leles són necessàries. Noves formes de comunicació exterior de la música amb utilització dels mitjans que la transmissió radiada o mecànica posa al nostre abast, són indispensables. Reformes de l'estatge social fins a posar-lo completament al dia (aïllaments, acondicionament d'aire, facilitats de sortida del públic, millorament de les sales d'assaig i de concerts, de l'arxiu i de la biblioteca i dels llocs d'estada, esbarjo i convivència dels directors, cantaires i socis, renovació de serveis higiènics, etc..) són també necessàries. En definitiva, noves formes substancials en la vida artística, social i corporativa de l'Entitat, han d'ésser el reflex de l'hora actual, de l'hora nova. És veritat que el passat compta i comptarà sempre com element poderosíssim que dibuixa la fesomia de l'Orfeó i en perfila els propòsits; però l'avui deu comptar tant o més per a aprofitar-ne la potència creadora i per a assimilar tot el llevat d'inquietuds que s'han d'anar incrustant en l'ànima vella perquè en resulti renovada. Vivim, no únicament com a fills de la responsabilitat del passat i d'una herència gloriosa, sinó, i principalment, com a creadors d'un present que ha de donar pas a un futur. Si sols miréssim enrera, satisfets d'un passat, no faríem més que quedar aturats, endarrerir-nos en el ritme de la vida i convertir-nos en l'estèril imatge emmirallada d'un ahir, de tant contemplar-lo. Pel contrari, si les noves generacions aporten la força il·luminada de la joventut, el neguit creador de l'avui i actuen sota l'impuls de la sang jove que corre per llurs venes, en naixerà la resultant nova; serà l'hora d'ara que pren el seu torn, i el sap prendre plenament coneixedora del passat, per tal que es produeixi el miracle de la fusió de l'ahir i del demà donant el to just a l'hora d'avui; recollint del primer tota la tradició i la responsabilitat històriques i valorant-les justament, però consubstanciant-les amb la visió del demà, i exigint, per tant, un avui intens i posat totalment al dia.

Per això jo crec que cal encoratjar i aprofitar tota inquietud de l'hora nova. Crec que els que comencem a ser vells i tenim, com a tares, el pes i la responsabilitat del passat, tenim també l'avantatge de poder-nos aturar a mig camí, fer-nos la il·lusió que des del nostre lloc podem mirar igualment, amb el mateix estat d'esperit -- amb una suposada equidistància espiritual de visió -- cap endarrera i cap endavant. Després, poc després, ja serem vells; abans, un xic abans, ens creïem encara joves i miràvem, i mirarem sempre, amb admiració i respecte filials l'obra d'aquells que ens precediren, i que tant ens sobrepassaren en encerts i sacrificis per l'Orfeó Català. Deixeu-nos creure, doncs, que som al mig, i deixeu-nos tenir la il·lusió que aquesta situació temporal de privilegi ens dona el sentit de la justesa. Deixeu-me creure que, entre tots, s'està donant el to de l'hora d'avui, i que el desig de l'hora nova nimba les mirades de les generacions joves que es timen i són de l'Orfeó Català. Jo crec que aquests anhels imprimeixen ara ja un caràcter a les activitats actuals de l'Orfeó, i que totes les manifestacions de força, de joventut, de renovació que es manifes-

ten (en la direcció artística, en el Consell Directiu, en els cantaires, en els socis, i que exigeixen canvis, alteracions i noves fórmules per posar l'Entitat completament al dia, àdhuc a costa d'embats procedents de tendències diverses - però totes igualment respectables i convenients) es resolien sempre fonent el llampec de la il·lusió que brilla al front dels joves, amb el plec de la vellosa que solca el front dels més antics.

M'ha semblat que aquests mots, que des de fa molt temps tenia promesos a JOVENIVOLA, eren els que millor s'esqueien al vostre propòsit; si no fos així us asseguro que almenys desitgen ser una expressió molt sincera i ben intencionada del meu estat d'esperit en l'hora d'avui..

JOAN A. MARAGALL

ÚNICA AMOR
=====

Hon conta que, quan l'Orfeo Català féu la seva anada a Roma en temps del pontificat de Pius XI, i al seu boll davant interpretà, entre altres composicions, "La mort de l'escolà", el sant Pare no pogué contenir les llàgrimes, i féu, per tot comentari, com una exhalació que li sortia del fons del propi esperit: - Us he comprès! M'heu entrat molt endins! Jo us benecixo!

No deixa d'ésser original, diria típic, que el gran Pontífex cospés la nostra ànima a través de dos grans mestres, eixits de l'entranya calent del nostre poble: Mossèn Verdaguer i Mestre Nicolau. I això en el solí del Catolicisme, al centre de la "Roma nobilis", concreció de l'Esperit que vetlla i serve el destí de l'Església. Pius XI, de fet, era amic entranyable de l'Antoni Rubió i Lluc, on havien congeniat en treballs d'arxiu, i coneixia, per tant, la nostra llengua, les nostres activitats. D'ell, de l'Aquiles Ratti abans de cenyir la tiara papal, és aquella frase que no deixava de repetir sovint entre els seus més íntims col·laboradors: "Catalani molto laboriosi". Tenia un gran concepte de la nostra terra i dels seus homes, ell, exigent en tot abans d'encetar un elogi. La seva - deixeu-me emetre una cacofonia-suavíssima suavitat, abscondia una flama interior inefable, que a voltes, segons els moments donats, era incontenible. I per això, davant les notes d'En Nicolau i la lletra de Mossèn Cinto, se li encomanà tot el sentit i el respir de l'ànima catalana. És que s'havien comprès tres amors, que feien una única amor. El to sentimental, quasi diria ocasional, del tema de Mossèn Cinto, quedava, per obra de la finor melòdica d'En Nicolau, elevat a una elegia de primera força, que no perd vitalitat. El gran Mestre comprengué a fons l'ànima verdagueriana, se la feia seva, i, ajudat del geni de la poesia, ell es sentia arrabassat vers els cims de l'harmonia que demanava En Verdaguer. Solament Nicolau podia fer-se veu en la lletra d' "El Noi de la Mare", del geni de Catalunya. En Verdaguer no fou home de selecció musical, si bé, en la juvenesa del seu fecundíssim sacerdoci, musicà les pròpies composicions líriques dels "Goigs a la Divina Pastora" i de la "Mare de Déu del roure", de Fruit. No passà d'una amable i agosarada temptativa. Jove encara, havia aplegat bon nombre de cançons populars - lletra i melodia - de la plana de Vic, i les havia tramès a Marià Aguiló o, més tard, a En Pelai Briz. Anant d'excursió amb el seu íntim Mossèn Jaume Collell, es plaia fer un duo de cançons sabudes i recollides. Sigui com sigui, En Verdaguer ha entrat dins les entranyes del poble, i ha fet entendre's dels homes de bona voluntat. I és que l'amor, quan és

veritable, salta els obstacles, s'afina i s'engrandeix, no té fronteres. El cas de Pius XI davant l'Orfeó Català en la seva anada a Roma, com una presència espiritual, sobrenatural del nostre poble, com una afirmació de fe ineludicable, essencial en el nostre ésser, és d'un gran estímul i d'una gran lliçó per a molta oïda sorda. Tot esperit que estimi el sentit de la música, forçosament ha de trobar-nos en el revolt de cada dia, de cada instant. Tota melodia i diferenciació de races, per obra i gràcia de la flama de Pentecostès, queda reduïda en un sol punt, en un angle on convergeixen tots els esguards del món, on no hi ha compàs d'espera, sinó fusió i efusió d'amor, en una sola llengua entenedora de tots i de tothom: l'amor. No en va el mateix Mossèn Cinto cantà, potser sense sospitar-ne la transcendència:

" L'amor, quan és gran,
té sols una nota."

FERE RIBOT, prov.

LA LLETRA DE LES CANÇONS
=====

(1925 - 1929)

Jo també recordo, d'ací estant, el meu pas per l'Orfeó. Parlo de molts anys enrera, i no se m'acudeix cap anècdota personal que valgui la pena d'ésser contada. Era quan jo començava a aplicar-me a la devoció literària i em complaïa a llegir la lletra de les cançons que sortien als programes dels concerts. En guardo un feix, d'aquests programes; i ara que me'ls he mirats de nou, veig que no eren tan extensos com m'afigurava: deu ser que els records de la infantesa es perfan en el curs de la vida, i se'ns barregen; i perquè ja em sembla associar a aquella època tot el que vaig llegir i aprehendre amb eficàcia.

Així, no separo dels meus temps d'orfeonista la primera vegada que vaig veure i sentir, en persona, Josep Mª de Sagarra, al mateix Palau, llegint el seu poema de "L'hereu Riera" i el "Chora", que després he escoltat amb música del mestre Lluís Mª Millet. Fou una lectura que em causà un efecte profundíssim, encara no esborrat, per més que hagi conegut el gran poeta i hi hagi parlat molts cops. Fou també la primera i única vegada que he vist, de lluny, en Josep Carner, que llegia "L'estranya amor" i "La fulla"... Altres van passar per la sala del Palau en actuacions semblants: però el record se'm polaritza en els dos noms que aquells dies eren la màxima actualitat de la literatura catalana i li infonien el sentit de la poesia racial i despreocupada l'un, i l'altre la delicadesa pulcra i irònica de la ciutat, i entre ells i llurs partidaris ens formaven per ésser una generació típicament filla de l'època. Els poemes de Carner han estat aptes per a molts "lieders"; en canvi, en la música coral no recordo més que "El rústec villancet", estrenat aquells dies, i que era una de les primeres obres de Lluís Mª Millet. De segur que els músics podrien aplicar-hi encara molta de llur inspiració.

Era el temps, també, que l'Orfeó estrenà moltes composicions del mestre Vives, una d'elles sobre lletra de Joan Llongueres: "La lluna i la rosa", que aparegué sovint als programes. La poesia i la música tenien una suavitat exquisida, i era, aquella, una de les obres més fines del mestre Llongueres. Tots l'havíem vist, alt i rígid, enseyant la rítmica per les sales d'aquesta casa, fent cantar unes canço-

netes, el text de les quals, en llur senzillesa, em torna i s'agermana amb els "Cants franciscans" (música de Mn. Romeu), també d'aquella època, per aquella gràcia que ell trobava en els infants per igualar-los a les coses celestes.

Les composicions del mestre Vives ens ensenyaven el pulquèrrim "Comiat", de Guerau de Liost, de mots escandits vers per vers... Fa molt de temps que no l'he sentit, també, i em sembla que és l'únic text del subtil poeta del Montseny que ha cantat l'Orfeo.

Cantàvem, acabat d'estrenar, el "Camí de Siena", de Blancafort, sobre un poema de Tomàs Garcés, en perfecta unció franciscana. Garcés que aleshores era un dels poetes més joves del país, s'atragué de seguida l'atenció dels músics. Estrenàvem també la "Cançó de bressol de la Verge" i en Vendrell popularitzà ràpidament les cançons de "L'Ombra del llodoner", i altres, que no han desaparegut del repertori.

La resta dels poetes tenien un pas esporàdic pels programes del nostre i dels altres. Mantenien la primera línia els puntals de la literatura catalana en les tres generacions immediates: Verdaguer, per l'obra de Nicolau i Guimerà per les sardanes de Morera: així aparellats són els clàssics de la nostra polifonia moderna, i només en ocasions excepcionals trobaven digne aparellament en "La Mare de Déu", d'Adrià Gual, o l'Empordà i Rosselló", de J.S. Pons. El tercer puntal era Maragall, amb els mots del qual s'obrien els concerts, i les paraules més emotives, que cantaven les noies, sonaven adés com un anhel elevadíssim o com una confessió a mitja veu.

Verdaguer s'ha mantingut en la música coral amb el lloc etern que li pertany en totes les expressions catalanes. Maragall hi trobà una popularitat sense parell en els mots de "L'Empordà". En aquell temps hi arribà un altre poeta preclar, Joan Alcover, de Mallorca, seguint el seu amic Alomar, l'autor de "La Sesta". Fou quan s'estrenà "La balanguera", estrepitosa de cobla i pertinax d'intenció. Alcover ha tornat als nostres programes amb "La relíquia" i "Agar"...

Tot això que dic, sense ordre i amb oblits, són els records literaris de tres o quatre cursos, dels quals hauria de treure alguna conclusió per a concloure aquest escrit. De segur que hi podríem veure una unitat en l'expressió dels poetes i dels músics corals joves, preparant l'eclosió de l'època contemporània, que l'Orfeo podia centrar des d'un alt lloc que li correspon. M'agradaria de comparar-ho amb altres períodes, i amb el present... Però ja ho veieu: no em queda espai.

OSVALD CARDONA

A C T I V I T A T S

VII SESSIÓ CULTURAL. Films musicals. Sota aquest títol fou anunciada la nostra VII Sessió Cultural, que es celebrà el dia 26 de maig. Foren cedits gentilment pel Consolat de la República Federal Alemanya i pel dels Estats Units d'Amèrica.

Primerament foren projectats els films americans: "Recital", "Fingal's Cave" i "Symphony of the air".

"Recital" ens presentà Andrés Segovia, Marian Anderson, Arthur Rubinstein i Jascha Heifetz, tots ells gran figures del món musical.

"Fingal's Cave" és un film en color molt ben lograt. Als sons de l'obra de Mendelssohn van passant pels nostres ulls el mar i els espa-

datos de les costes del nord.

"Symphony of the air" transcorre al Japó. Veïem la vida dels components d'una orquestra: Tourné pel país oriental. L'èxit és rotund. Els japonesos saben apreciar en tot moment les qualitats de l'orquestra. Vam poder veure, també, l'assiduitat amb què els habitants orientals assisteixen als concerts.

Després, els films alemanys: "Wunder des Kluges" i "Botschafters Berlin".

En el primer ens foren presentats els instruments que componen l'orquestra i les meravelles de llur so.

"Botschafters Berlin" ens mostrà els components de l'Orquestra Filharmònica de Berlín com a ambaixadors de llur ciutat, la ciutat gran i poderosa i la ciutat runa de postguerra.

Tots els assistents restaren molt complaguts del simpàtic acte.

- - - - -

ESCOLES VIRTÈLIA. El diumenge, dia 2 del present mes, tingué lloc al nostre Palau la festa de fi de curs de les Escoles Virtèlia, de les quals és director el Mestre J.J. Llongueres.

En aquesta celebració, tota ella tan simpàtica, foren interpretades a la primera part, diverses cançons populars. A la segona, cançons amb gestos, del Mestre J. Llongueres i E. Jaques-Dalcroze. A la tercera, s'entrenà "La llegenda d'una flor", poema escenificat per a orquestra i cor d'infants, del nostre subdirector J.J. Llongueres. Obra inspirada en la tradició popular, recorda moltes vegades la música del seu enyorat pare. La seva orquestració és senzilla, però molt ben lograda. La presentació fou immillorable; els infants posaren tot el seu esforç per tal que la interpretació de l'obra fos digna del seu Director.

Felicitem ben cordialment el Mestre Llongueres per l'èxit obtingut.

- - - - -

SOPAR DE GERMANOR. Prop d'un centenar d'amics ens acompanyaren enguany en el nostre sopar de germanor.

Presidiren la taula, Mossèn Pere Ribot, el Sr. Fèlix Millet i el Mestre Lluís Mª Millet.

Com de consuetud, l'àpat transcorregué amb aquella franca i sana alegria que són característiques en els nostres actes.

A les postres s'iniciaren els parlaments, amb el de Jordi Salvat, que transcrivim íntegre en aquest mateix número.

Acte seguit, M^a. Dolors Millet col·locà un ram de llaurer al peu del bust del Mestre Lluís Millet.

El President de l'Orfeó Català, Sr. Fèlix Millet i Maristany, enfervoritzà els assistents, amb unes càlides i vibrants paraules, dient entre altres coses, que JOVENÍVOLA ha estat la confirmació de tot allò que tan sovint hem dit. I és que l'Orfeó Català representa per als seus cantaires una autèntica llar espiritual. Felicita tots els de JOVENÍVOLA pel seu entusiasme, desitjant que aquest no decaigui mai.

Mª Dolors Millet, secretari del Jurat que fallà el nostre Concurs d'articles, llegí la memòria i donà els noms dels guanyadors, que foren els següents:

Tema "La Missió dels Orfeons a Catalunya".

Primer premi. Antoni Sàbat

Accèssit. Mateu Piguillem

Tema lliure.

Primer premi. Antoni Sàbat

Accèssit. Josep Mª Garcia Estragués

Finalment donà les gràcies en nom de JOVENÍVOLA als membres del Jurat, Mossèn Pere Ribot, Miquel Saperas i Joan Mª Ruiz.

Mossèn Pere Ribot pronuncià unes breus paraules en les quals glossà les tres direccions bàsiques que - digué - veia ell en la nostra JOVENÍVOLA: Fidelitat a l'obra de l'Orfeó Català, a la llengua i a la més elevada espiritualitat.

Com a corollari de l'acte, llegí un inspirat brindis, el nostre entusiasta amic, Antoni Closas.

Parlament llegit per Jordi Salvat:

Per segona vegada, amics, ens reunim avui al voltant d'aquestes taules, en àpat de germanor, i sota la mirada amorosa del Mestre, per a commemorar l'efemèride del II Aniversari de Jovenívola.

I perdoneu, amics, el meu atreviment en dirigir-vos aquestes breus paraules, avui, en què l'assistència a aquest acte del nostre President li dona un to més solemni i farà que, sens dubte a tots, se us reproduïxen mentalment aquelles escenes vibrants dels seus parlaments, en els nostres dinars de fi de curs. Perdoneu amics la vostra desil·lusió, que forçosament us han de produir les meves paraules, ja que és ben cert aquell adagi català que diu: "D'on no n'hi ha, no en pot rajar". En compensació li demanarem que ens digui quelcom com a final d'aquest acte.

"Es bo de tant en tant - deia el Mestre Millet - recollir-se i fer examen de consciència; mirar si els actes per un realitzats estan conformes amb les santes lleis de la Veritat, impreses en el fons de la consciència humana."

En l'acte d'aquesta nit, venim també nosaltres a fer examen de consciència, i a exposar-vos breument en aquesta comunió d'esperit que ens agermana, la tasca realitzada durant el darrer any, i els projectes que tenim pel pròxim.

Abans, però, una ben cordial salutació a tots vosaltres, amics, que ens acompanyeu en aquest sopar, junt amb el nostre agraïment per la vostra presència, que representa per a nosaltres un escalf i una adhesió a la nostra actuació, que ens ajudarà a reprendre amb més entusiasme - si cap - la tasca d'aquest tercer any que anem a començar.

No se'ns escapa, però, la responsabilitat que hem contret amb aquesta nostra Jovenívola, de la qual estem força contents dels números apareguts aquest darrer any.

Responsabilitat, dèiem, que s'ha accentuat sobretot en aquest any darrer, per tal de mantenir el to, el clima, que ha adquirit la nostra

publicació. No han respost els nostres cantaires amb l'amplitud i la generositat del primer any. No és cap censura, i ho esmento ara, per tal de justificar les col.laboracions foranes que successivament han anat apareguent a Jovenívola.

Nosaltres creiem que no ens hem apartat gens del nostre camí. Jovenívola és una publicació feta pels cantaires i per als cantaires de l'Orfeó Català. Però, amics, davant del dilema d'haver de plegar per manca d'original, nosaltres hem cregut que no trencàvem el nostre camí en demanar una col.laboració als amics incondicionals d'aquesta casa, que si bé no són cantaires en actiu, bé els podem donar el nom de cantaires "espirituals", puix que ho són de veritat en esperit i en ànima. Són els següents: Felíx Millet, Miquel Saperas, Pere Ribot Prev., Joan Arnau, Josep Ros i Artigas, Blai Bonet, M. Bertran i Oriola, Joan A. Maragall, Osvald Cardona (antic cantaire), Francesc Fornells (antic cantaire), Josep Subirà, Jaume Garcia C.O. i Rvdsm. Pare Abat de Montserrat.

A tots ells la nostra reconeixença, com també als 22 cantaires que aquest any han col.laborat a Jovenívola, el nom dels quals no esmento, no perquè no en siguin mereixedors, sinó per tal de no trencar aquest se gon terme en el qual deu sempre quedar un bon orfeonista.

Permeteu-me encara que regraciï d'una manera especial al Rvdsm. Pare Abat de Montserrat les seves lletres a Jovenívola. Per la seva alta dignitat eclesiàstica, per tot el que representa i simbolitza, per ser ell el guardador d'aquella Verge Bruna, que tots nosaltres estimen tant, ens hem sentit molt honorats amb les seves ratlles.

SESSIONS CULTURALS.— Quatre n'hem celebrades durant aquest any darrer, i totes elles han estat interessantíssimes.

El Quartet de Càmera de Barcelona inaugura el curs. Seguí la de Joan Capdevila amb els seus films premiats; l'il.lustre historiador Ferran Soldevila ens parlà del Rei Jaume I el Conqueridor, per acabar amb la sessió de films musicals.

També aquest any, Jovenívola ha tornat a fer reviure l'antiga festa de Santa Cecília, havent-ne estat protagonista el nostre dilecte amic Mossèn Pere Ribot - aquí present - amb la seva magistral conferència: "Santa Cecília i les valors sobrenaturals del cant." A tots ells el nostre més profund agraïment.

Hem parlat de projectes. L'esperit inquiet de la nostra joventut sempre està ple de projectes, alguns realitzables, altres... potser no tant. Amb tot, he de dir-vos que procurarem, pel que a Jovenívola es refereix, mantenir aquest clima de què suara parlàvem, amb la vostra ajuda, amics cantaires, i amb la nostra més bona intenció. Potser podem avençar-vos que en el número d'octubre, dedicarem, amb valuosa col.laboració, un record al Mestre Llongueres, tan estimat en aquesta casa. Recordarem també en aquest número els Mestres Emereciana Wehrle, Josep M^a. Comella i Joan Salvat, amb motiu d'escaure's els vint anys de la seva mort.

En el mes de Desembre un pietós record pel Mestre Anadreu Vives, co-fundador, junt amb el Mestre Lluís Millet, de l'Orfeó Català, en el XXV aniversari de la seva mort. Vindrà després el mes de Febrer amb l'efemèride del 50è aniversari de la inauguració de la Sala de Concerts del nostre Palau; després, les audicions de la Passió, de Bach; on fi amics, molta feina.

Les sessions Culturals procurarem que continuïn amb el mateix interès de les fins ara celebrades.

CURS DE LLENGUA CATALANA.- Ha organitzat Jovenívola durant aquest curs suara finit, unes lliçons de llengua catalana, per a tots els cantaires que hi volguessin assistir.

Aquí sí que, amics, hem fracassat estrepitosament. L'assistència fou tan minsa que m'avergoneix inclús el donar-vos el número d'assistents.

Nosaltres volem atribuir-ho a tot aquest conglomerat de "coses" que l'agitació del viure modern reporta i que tantes hores del dia ens roba... Nosaltres volem atribuir-ho a aquestes causes, per no haver de pensar, amics cantaires, que no us ha interessat l'estudi de la nostra llengua... Aquesta llengua que Milà i Fontanals en el discurs dels Jocs Florals de 1859 l'elogiava dient: "d'aquella llengua, per altra part, que no sens motiu tenen molts per la primogènita entre les neollatines, i que, fou un temps la més culta i celebrada; que ja nou segles ha narrava els dols i els conhortos de Boeci, i té poemes heroics, romancers e històrics, que competeixen amb els millors de l'Edat Mitjana; que usava Guillem d'Aquitània quan li prenia "talent de cantar"; que escoltaren i aplaudiren no sols les corts de Provença i Aragó, sinó les de Castella, Inglaterra e Itàlia; que fou conreada per lo Dant, celebrada per lo Petrarca; llengua materna dels reis aragonesos; en què s'escrigueren primitius mapes cosmo gràfics, savis i respectats còdics, incomparables cròniques; que posseeix una rica poesia popular; que parlaven lo venerable Llull, gran home en lletres i en acció, Arnau de Vilanova, lo primer físic de son temps, l'insigne orador Sant Vicenç Ferrer, Ausias March, poeta de cor i de seny, i els demás autors del Cançoner que guarda París com única joia..."

Aquesta llengua de la qual l'il.lustre home de lletres santanderí, Menéndez i Pelayo, deia davant la Reina Regent l'any 1888: "I per això senyora, sou vinguda a escoltar amorosament los accents d'aquesta llengua; i compreneu també que les llengües, signe i penyora de raça, no es forgen capritxosament ni s'imposen per força, ni es prohibeixen, ni es manen per llei, ni es deixen ni es prenen per voler, puix res hi ha més inviolable i més sant en la consciència humana que el "nexus" secret en què viuen la paraula i el pensament. No hi ha major sacrilegi ni ensems més inútil que pretendre engrillonar lo que Déu ha fet espiritual i lliure: el verb humà, resplandor dèbil i mig esborrat, però resplandor a la fi, de la paraula divina".

Perdoneu, no he pretès fer l'erudit, sinó simplement mostrar-vos molt pal.lidament els elogis que sempre ha merescut la nostra llengua per tots aquells que l'han estudiada. Molt malnesa sortí i gairebé desparegué - literàriament parlant - ofegada entre els bafs de la sang de les batalles i entre la fumareda i el flamejar dels incendis, però tornà altra volta a prendre amb més entusiasme i robustesa el lloc que sempre ha merescut, i seria una verdadera llàstima que per la falta d'estudi la nostra joventut hi fes un trist paper.

Sobradament pagats ens donarem si en el pròxim curs trobem una millora en l'assistència al curset de llengua catalana.

Capítol de gràcies molt breu.

Al Consell Directiu de l'Orfeó Català pel seu ajut econòmic.

Gràcies també a l'amic Mateu Piguiel·lem. Hauria de repetir-vos tot el que ja vaig dir l'any darrer. La seva continuïtat - que molts anys durí - en la penosa tasca de corregir de faltes d'ortografia les nostres pàgines, demostra com a casa nostra hi ha encara esperits selectes que saben donar-se ampleament, generosament, sense mesquineses ni esperit egoístic, a l'obra dels seus amors. Nosaltres no podíem deixar passar

aquest acte, sense fer-ne pública constància.

A l'amic Albert Bastardas, autor d'aquells magnífics cartells, que tots vosaltres heu vist i elogiat, i que demostren ja l'artista, que en aquesta especialitat és Albert Bastardas. Ell no és orfeonista, però porta un nom que és per a nosaltres de grat record: El d'aquell benemèrit patrici, que fou President de l'Orfeó Català.

Als amics Manuel i Carles, que no tenen mai un no, quan de JOVENÍVOLA es tracta, el nostre agraïment. També a l'amic Sr. Vergés, per la seva esplendidesa en servir-nos aquest magnífic sopar, i en el qual jo sé positivament que no hi guanya ni cinc cèntims.

A tots moltes gràcies!

I ha arribat, amics, l'hora del coniat, l'hora de l'adéu-siau, i ho farem igual que l'any darrer, aixecant simbòlicament la nostra copa, en primer lloc per JOVENÍVOLA, per tal que en el pròxim any continuï i millori encara aquest interès d'ésser el portantveu de tots els cantaires de l'Orfeó Català.

A llaor del Mestre Lluís Me Millet i dels seus col.laboradors Mestres Joan Tomàs i Josep Jordi Llongueres. Aquest curs que entrarem serà per ells de gran treball i de gran responsabilitat. Les audicions de la Passió segons Sant Mateu de J.S. Bach, obra cabdal d'aquest autor "on hi desplega, amb un vigor insòlit, el mantell de l'Escriptura, brodat de llàgrimes, agitat de trebolins i diversament colorit, tantost gris, tantost rogenç, ornat de flames i de sang", segons paraules del comentarista francès André Pirro, comporta un esforç gegantí i que a nosaltres no ens passa desapercebut. Però nancariem a la veritat si no diguéssim que ja pressentim l'èxit que obtindran, i avançant-nos als esdeveniments, ja els en donem ara l'enhorabona.

SECCIÓ FILOLÒGICA
=====

Diverses i l'accent gràfic

- Què hem de dir: "l'istiu" o "l'estiu" ?
- Amb e, l'estiu, estiueig, estiuejar, estiuejant. I no cal afegir que són barbarismes inacceptables "veraneig", "veranejar", "veranejant".
Però, que esmentis l'estiu, Griselda, deu significar que ja has inaugurat els capbussos al mar.
- Sí, senyor, sí. I el que desitjo ara és que no ens falli el bon temps, com ha passat enguany amb la primavera.
- I vós, Miquel, ¿com us va la pesquera al riu ?
- No me'n parli ! Fa dos mesos que no em diverteixo, per mor dels canvis atmosfèrics de les darreres setmanes. Jo crec que n'han tingut la culpa les proves atòmiques i nuclears.
- No, home, no. Si consulteu el famós Calendari del Pagès, veureu com ja el pronosticava, el temps que ens ha fet... i ara anuncia molta calor, alternant amb tormentes.
- Doncs, sí que ens espera un bon "porvenir".

- Què us emboliqueu ! Ha d'ésser esdevenidor, avenir. Però, veig que esteu xerrant i encara no hem entrat a la lliçó d'avui.

- I de què ens parlarà ?

- De les regles de l'accentuació gràfica, perquè el mínim que pot exigir-se a qui escriu en català, és que conegui aquestes regles, que són les més senzilles i concretes de la nostra ortografia.

- Vol dir que no costen una mica d'aprendre ?

- Al contrari. Poseu atenció :

- Ja sabeu que els mots es divideixen en monosíl·labs (d'una sola síl·laba) i polisíl·labs (de dues o més síl·labes).

Tot polisíl·lab té una síl·laba que és pronunciada amb més força que les altres de la mateixa paraula.

En magatzem la síl·laba forta és l'última i, en aquest cas, el mot és anomenat agut.

En cadena la forta és la penúltima i el mot s'anomena pla.

En pèrgola és l'antepenúltima la forta i el mot és esdrúixol.

- Ja tenim els mots classificats en tres grups.

- Això mateix. Doncs, ara apreneu de memòria aquestes 12 terminacions de paraules: a, e, i, o, u, as, es, is, os, us, en, in.

L'accent gràfic es posa:

I.- En els mots aguts acabats en alguna de les 12 terminacions, sempre que la i o la u no formin part d'un diftong:

replà, cantaré, camí, atenció, ningú; compàs, després, vernís, redós, abús; acetilèn, Pekín.

Sense accent: gripau, gripaus, remei, remeis, esplai, esplais (perquè les síl·labes finals fortes són diftongs, segons vaig explicar en la lliçó anterior).

Tampoc en duen: diran, Camprodon, algun (perquè no entren a la llista de les 12 terminacions: -an, -on, un).

II.- En els mots plans que no acabin en cap d'aquelles 12 terminacions:

sòcol, estètic, epíleg, exàmens, cànon, dèiem, diríem, càstig.

També en duen: sabíeu, agraíeu, agraíssiú, (perquè els mots plans s'accentuen quan terminen en diftong, contràriament a quan són aguts).

Sense accent, perquè acaben en alguna de les susdites terminacions: llengua, llengües, obliqua, plata, mestre, Maria, dia, vernissos, examen, miraven, deien, diuen, etc.

III.- En els mots esdrúixols, sense excepció, acabin com acabin:

mètode, mètodes, retòrica, solemníssima, muntacàrregues, història, sèrie, pèrdua, supèrflua, política, cèlebre, esplèndida, etc.

- Ja sabem les tres regles de l'accentuació gràfica.

- No poden ésser més senzilles. Afegiu-hi ara, que l'accent greu (ˊ) el posarem sempre damunt la a (plànol, volcà) i damunt la e i la o quan són obertes (dèbil, sise, cafè, això, òliba, tònica).

L'accent agut el posarem sempre damunt la i i la u (jardí, així, físic, música, rústec, oportú) i damunt la e i la o quan són tancades (progrés, consomé, diré, acció, colós, amorós).

- I com ho sabrem si les ee i les oo són obertes o tancades.
- En la pròxima lliçó us donaré la guia que figura en les gramàtiques i Manuals de català, per a resoldre aquesta qüestió.

Per a cloure la d'avui, poso a continuació els únics monosíl·labs que s'accentuen en català, i unes quantes paraules més que han de dur accent a fi i efecte de distingir-les d'altres que s'escriuen igual:

bé, béns	(cast. bien, bienes)
bóta, bótes	(de vi)
Déu, adéu, adéu-siau	(Dios)
és	(del verb ser o ésser)
féu	(perfet del verb fer: "Ahir féu bon temps)
fóra o seria	(del verb ser: "Fóra (o seria) molt bonic..")
jóc, jócs	(les gallines van a jóc)
mà	(mano)
més	(más)
mèu, mèus	(miol dels gats)
mòlt, mòlta	(del verb moldre: Cafè mòlt, farina mòlta)
món	(mundo)
móra, móres	(fruita)
nét, néta, néts,	(nieto, nieta, etc.)
nétes, renét,	
besnét	
Nós	(Nós, rei d'Aragó...)
nòs amb nòs	(Ens ho farem nòs amb nòs)
ós, óssa, óssos	(oso, osa)
pèl, repèl	(pelo)
què	(interrogatiu: què vols ? i darrera preposició: "El martell amb què...)
sé	(del verb saber)
séc, sécs	(el vestit fa sécs)
seu	(cast. sebo) No: la Seu d'Urgell
sí, sí	(afirmatiu)
só, sóc	(cast. soy. Del verb ser)
sòl, subsòl	(suelo, subsuelo)
són	(del verb ser o ésser)
té	(del verb tenir)
tòt	(broc gros del càntir)
ús	(cast. uso. "D'això en faré bon ús)
véns, vénen	(del verb venir)
vés	(del verb anar)
véu	(del verb veure: castellà "vió")
vós	(pronon: "Parlen de vós. "Vós, Senyor..."
dóna, dones	(del verb donar)

- I prou per avui. Quan empreu aquestes paraules, fixeu-vos bé quan duen l'accent obert o greu, o el tancat o agut.

NOTICIARI.

=====

Amb intensa joia felicitem el Mestre Lluís Me Millet en la diada del seu Sant, i li desitgem que per molts anys la pugui celebrar acompanyat del sincer afecte dels seus cantaires. Així mateix fem també extensiva la nostra felicitació, més cordial, al Mestre Joan Tomàs en la seva diada onomàstica.

- - - - -

En el Sopar de Germanor celebrat per JOVENIVOLA, poguérem observar com se'ns omplenaven unes copes de xampany que no entraven pas en el menú. Fou degut a la gentilesa d'uns bons amics el nom dels quals ens pregaren que fos guardat en silenci. Els en donem les gràcies en el doble aspecte de generositat i simpatia que amb el seu gest han volgut significar-nos. Per molts anys !

- - - - -

El dia 26 de maig darrer, es celebraren a la Sala d'Actes de l'Orfeó Gracienc, els Jocs Florals de Gràcia. En fou mantenedor el nostre estimat President Sr. Fèlix Millet i Maristany, i presidí el Jurat el nostre també tan estimat Secretari Sr. Miquel Saperas.

L'acte, que revestí gran esplendor, fou embellit amb un magnífic parlament del Sr. Fèlix Millet. Fonamentat sobre el lema Fe, Pàtria i Amor constituïa un cant a les més pures bel·leses que el Creador ens atorgava. Un breu i felicíssim parlament del Sr. Saperas clogué l'acte que deixà en l'ànim de tots els presents un inesborrable record.

- - - - -

En el Concurs Nacional de Cinematografia Amateur ha estat guardonat amb Medalla d'Honor el film titulat "Schmelzen" del nostre admirat company cantaire Joan Capdevila. La constant superació de l'entusiasta amic queda ben palesa amb aquesta nova distinció que celebrem ben sincerament i per la qual li donem la nostra més cordial enhorabona.

- - - - -

El butlletí del "Cercle Català" de Madrid, ha dedicat, en el seu darrer número, un article a l'Orfeó Català, encapçalat amb la fotografia del Mestre Lluís M^e. Millet. Dividit en dues parts, continuarà en el pròxim número. Constitueix tot ell un acte de simpatia i admiració, que nosaltres hem d'agrair amb autèntica sinceritat.

- - - - -

Volem recordar-vos el Concurs organitzat per JOVENIVOLA, que us convida a vaticinar el nombre d'assaigs que es celebraran per a l'audició de la Passió segons Sant Mateu, de J.S. Bach. Per a donar una idea i potser un xic d'orientació, us direm que el dissabte dia 22 de juny fou celebrat el número 105. El termini d'admissió fineix el dia 31 d'octubre. Amics cantaires no deixeu de dir-hi la vostra.

111